

72.791, άλλων θρησκειών 45, δηλωθέντες ως μη ανήκοντες εις ουδεμίαν θρησκείαν 117. Οί Χριστιανοί ορθόδοξοι, αποτελούντες τὰ 96% του συνόλου του ελληνικού λαού, έχουν ανωτάτην εκκλησιαστικὴν ἀρχὴν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, αὐτοκέφαλον διοικητικῶς, ἀλλ' ἠνωμένην δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τηροῦσαν, κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος (ἄρθρ. 1) «τὸς ἰδίους μὲ ἀπὴν ἱεροῦς ἀποστολικῶς καὶ συνδικτικῶς κανόνας καὶ τὰς ἱεράς παραδόσεις». Λόγῳ τῆς ἀριθμητικῆς τῆς ὑπεροχῆς· καὶ τῶν στενῶν ἱστορικῶν δεσμῶν, οἵτινες συνδέουσι τὸν ἑλληνικὸν ἔθνος μετὰ τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, κατέχει ὅλος ἐξέχουσαν θέσιν μετὰ τῶν ἄλλων ἐν Ἑλλάδι θρησκειῶν καὶ χριστιανικῶν δογμάτων, καθορισθεῖσα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπαναστάσεως (ἀπὸ τοῦ Α' Συντάγματος τῆς Ἐπιδαύρου) ὡς ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία τῆς χώρας. Ὁ ὅρος «ἐπικρατοῦσα θρησκεία» ἀναφέρεται καὶ ἐν τῷ νῦν ἰσχύοντι Συντάγματι (ἄρθρ. 1 § 1), δὲν σημαίνει δὲ ἐπικυριαχίαν τινὰ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐν τῷ κράτει θρησκειῶν, δεδομένου ὅτι παρ' ἡμῶν ἰσχύει πλήρης ἀνεξίτητος ἀλλ' ὑποδηλοῦ τὴν ἐξέχουσαν σημασίαν, ἢ ἀποδίδει ἡ πολιτεία εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, καθορίζουσα ἐπὶ τῆ βάσει αὐτῆς τὸ εὐρολογιόν τῆς καὶ τιμῶσα κατὰ πρῶτιστον λόγον τοὺς ὀρθόδοξους ἱεράρχας, τοὺς ὁποίους τινεὶ τῶν παρ' ἡμῶν δημοσιολόγων θεωροῦσιν ὡς ἕμμεσα ὄργανα τοῦ κράτους. Ἐπισηεὶ μὲν μοναρχικῶς καθεστῶτος καθιερούτο ὅτι οἱ βασιλεῖς τῶν Ἑλλήνων ὄφειλον νὰ πρεσβεύωσι τὸ χριστιανικὸν τοῦτο δόγμα. Ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς θρησκείας, ἰσχύει ἀπόλυτος ἀνεξίτητος, καθιερωμένη καὶ αὐτὴ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 1 τοῦ Συντάγματος, ἀναφερόμενος ὅτι: «Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκείας· συνειδήσεως εἶναι ἀπαράβατος. Τὰ τῆς λατρείας πάσης γνωστῆς θρησκείας τελοῦνται ἐλευθέρως ὑπὸ τῆν προστασίαν τῶν νόμων, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χριστὰ ἤθη». Ἐξ ἄλλου, ἐν τῷ ἰδίῳ ἀρθρῳ καθιεροῦνται διάταξις, καθ' ἣν «Ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται». Τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος βλ. ἐν κεφ. Ζ' Ἐκκλησία.

Οἱ καθολικοὶ, ἀποτελοῦντες τὸ 0.567% τῶν κατοίκων, εἶναι κατὰ σοβαρὸν ποσοστὸν ξένοι (Γάλλοι, Ἴταλοὶ, κλπ.), προσωρινῶς ἡ ὀριστικῶς ἐγκατεστημένοι ἐν Ἑλλάδι, 1.136 Ἀρμένιοι, οἱ δὲ λοιποὶ (τὰ 79% τοῦ συνόλου) ἰθαγενεῖς Ἕλληνες, κατοικοῦντες κυρίως εἰς τὰς Κυκλάδας (ἐν Συρῷ, Τήνῳ, Νάξῳ κλπ.) καὶ τὴν Ἐπτανήσον. Ἐκκλησιαστικῶς οἱ ἐν Ἑλλάδι καθολικοὶ εἶναι ὀργανωμένοι εἰς τρεῖς ἀρχιεπισκοπὰς (Ἀθηνῶν, Κερκύρας καὶ Τήνου-Ναξῶν) καὶ τέσσαρας ἐπίσκοπας (Θήρας, Σύρου, Χανίων καὶ Χίου), διατηροῦσι δὲ 65 ναοὺς καὶ παρεκκλήσια εἰς τὰς κυριώτερας πόλεις. Ἐκ τῶν ἀρχιεπισκοπῶν ἡ τῶν Ἀθηνῶν, ἰδρυθθεῖσα μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, δὲν εἶναι ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τοῦ ἐπισημοῦ κράτους. Πλὴν ὅμως τῶν ἀνηκόντων καθ' ὅλους τοὺς τύπους εἰς τὴν λατινικὴν Ἐκκλησίαν ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι καὶ εὐαριθμικῶν οὐνίται, ἔχοντες καὶ ἰδίον ἀρχηγόν, τὸν ἐπίσκοπον Θεοδωρουπόλεως Γεωργίου Χλαβαρτζῆν, ἐδρευόντα ἐν Ἀθήναις. Οἱ οὐνίται, ἀποκαλούμενοι καὶ ἑλληνορθόδοξοι καθολικοὶ, ἔθεωρήθησαν ἀνεκὰθεν παρ' ἡμῶν ὡς ἀποτελοῦντες συγκαλυμμένην προπαγανδιστικὴν ὀργάνωσιν τοῦ καθολικισμοῦ, ἀποβλέπουσαν εἰς τὸν προσηλυτισμὸν τῶν ὀρθόδοξων λαῶν. Ἡ ἐν τῷ ἐλευθέρῳ κράτει δράσις τῶν χρονολογεῖται κυρίως ἀπὸ τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ὅτε αἱ οὐνίται ὀργανώσεις προσεφέρθησαν νὰ συμβάλωσιν εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν προσφύγων. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἀπεδοκίμασεν ἐπανειλημμένως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὴν οὐνίαν καὶ κατήγγειλε τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς προσηλυτιστικὰς αὐτῆς μεθόδους εἰς τὸν λαόν, ἡ δὲ πολιτεία ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς ξένους κληρικοὺς νὰ φέρωσι τὸ ὀρθόδοξον ἱερατικὸν σχῆμα. Οἱ πολυαριθμότεροι τῶν ἐν Ἑλλάδι οὐνιτῶν ἀπαντῶσιν εἰς Γιαννιτσά.

Οἱ διαμαρτυροῦμενοι, ἀποτελοῦντες τὸ 0.145% τῶν κατοίκων, εἶναι ἐπίσης· ἀλλοδαποὶ, προσερχόμενοι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν χωρῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐπικρατεῖ ὁ προτεσταντισμὸς. Τὸν προτεσταντισμὸν ἀκολουθοῦσιν ἐπίσης 1.427 Ἀρμένιοι καὶ εὐαριθμικῶν ἰθαγενεῖς Ἕλληνες. Οἱ διαμαρτυροῦμενοι τῆς Ἑλλάδος διατηροῦσι 10 ὀργανωμένας ἐκκλησίας, ἀν' 2 ἐν Ἀθήναις καὶ ἀνά μίαν ἐν Πειραιεῖ, Θεσσαλονικῇ, Ἰωαννίνους, Κατερίνῃ, Βεροῖαι καὶ εἰς ἄλλα μικρότερα κέντρα. Οἱ καθολικοὶ καὶ διαμαρτυροῦμενοι Ἀρμένιοι ἀντιπροσέπουσι τὰ 7.6% μόνον τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀρμενικῆς μειονότητος, τῶν λοιπῶν 31.038 (ἐπὶ συνόλου 33.634 ἀνηκόντων εἰς τὴν ἀρμενικὴν Ἐκκλησίαν, ἔχουσιν ἰδίαν ὀργάνωσιν, ἀνεξάρτητον τῆς Ὁρθόδοξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀρχηγὸν αὐτῆς ἐν Ἑλλάδι, ἀρχιεπίσκοπον, ἐδρευόντα ἐν Ἀθήναις.

Μουσουλμάνοι (2.031% τοῦ συνόλου) ἀπαντῶσι κυρίως ἐν τῇ Δυτικῇ Θράκῃ, ἀποτελοῦντες ἐθνικὴν τουρκικὴν μειονότητα, ἣτις δυνάμει τῆς συν-

θήκης τῆς Λωζάννης δὲν ἀντηλλάγη, καὶ ἐν Ἡπειρῷ. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι, ὄντες ὀλιγαριθμότεροι τῶν πρώτων 18.000 περίπου, παρέμειναν ἐν Ἑλλάδι καὶ μετὰ τὴν ἀντάλλαγιν τῶν πληθυσμῶν, διότι δὲν ἐθεωρήθησαν ὡς τουρκικῆς, ἀλλ' ὡς ἀλβανικῆς ἐθνικότητος. Ἀπὸ ἀποφύσεως θρησκευτικῆς ὀργανώσεως οἱ Μουσουλμάνοι τῆς Ἑλλάδος διατηροῦσι δύο μουφτεῖας α' τάξεως, ἐν Κομοτηνῇ καὶ Ἰωαννίνους, ἐπὶ β' τάξεως, ἐν Ἀλεξανδρουπόλει, Διδυμοτείχῳ, Ἡγουμενίτῃ, Θεσσαλονικῇ (ἣτις ἀποτελεῖ τὴν θρησκευτικὴν ἀρχὴν τῶν ἐγκατασταθέντων ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφήν Κιρκασίων), ἐν Ξάνθῃ, Παρμιυθίᾳ καὶ Φιλιαδίᾳ, καὶ τρεῖς γ' τάξεως, ἐν Λαγκαδῇ, Μαργαριτίῳ καὶ Σουφλίῳ. Εἰς αὐτὰς ὑπάγονται 300 γεμένῃ, 5 ἱεροδιδασκαλεῖα καὶ 3 μοναστήρια. Τὰ κατὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν μουσουλμανικῶν κοινοτήτων ρυθμίζει ὁ νόμος 2345 «Περὶ μενουσῶτων». Μεταξὺ τῶν Μουσουλμάνων καταλέγονται καὶ 1.130 Ἀτσιγγανοί.

Οἱ Ἰσραηλιταὶ (1.173%) εἶναι Ἰσπανικῆς καταγωγῆς, ἐγκατασταθέντες ἐν Ἑλλάδι κατόπιν τῶν ἐν τῇ Ἰβηρικῇ χερσονήσῳ διωγμῶν τῆς Ἰερα: Ἐξέτασσεως, ἀπαντῶσι δὲ πυκνότεροι ἐν Θεσσαλονικῇ καὶ δευτερευόντως ἐν τῇ λοιπῇ Μακεδονίᾳ (Δράμα, Καβάλλα, Σέρραις κλπ.), Ἡπειρῷ (Ἰωαννίνους, Πρεβέζην καὶ Ἀρτη), Ἐπτανήσῳ (Κερκύρα καὶ Ζυκύνθῳ), Ἀθήναις, Κρήτῃ (Χανίους), Ἔσσαλι (Τρικκαλοῖς, Λαρίσῃ) κλπ. Ἀνωτάτας θρησκευτικὰς ἀρχὰς ἔχουσι τὸν ἐν Θεσσαλονικῇ ἀρχιεπίσκοπον καὶ τὸν ἐν Ἀθήναις ἀρχιεπίσκοπον, διατηροῦσι δὲ ἀνὰ τὸ κράτος 16 θρησκευτικὰς κοινοτήτας: ἐν Ἀθήναις, Ἀρτη, Βόλῳ, Δράμῃ Ζακύνθῳ, Ἔσσαλονικῇ, Ἰωαννίνους, Καβάλλῃ, Κερκύρῃ, Λαρίσῃ, Πρεβέζην, Σέρραις, Τρικκαλοῖς, Φλωρίνῃ, Χαλκιδί καὶ Χανίους καὶ ἔχουσι 30 συναγωγὰς καὶ 10 σχολεῖα. Τὸ καθεστῶτος τῆς θρησκευτικῆς αὐτῶν ὀργανώσεως ἔχει ρυθμισθῆ διὰ τοῦ νόμου 2456 «Περὶ τῶν Ἰσραηλιτικῶν κοινοτήτων». κ. μ. π.

ΒΙΒΛΙΟ ΓΡΑΦΙΑ. Γενικὰς στατιστικὰς πληροφορίας ἔχει ἡ «Στατιστικὴ ἐπετηρὶς τῆς Ἑλλάδος 1930» (Ἀθῆναι 1931, σελ. 98 κ.ε. καὶ 443), ὡς καὶ αἱ κατὰ καιρὸς ἀπογραφαὶ καὶ ἐκδ. οἰς (περὶ ὧν βλ. ἐν τμήματι πληθυσμοῦ) τῆς Γενικῆς Στατιστικῆς: ὑπερηστικῆς Ἑλλάδος, Εἰδικῶς διὰ τοὺς Ἰσραηλιτὰς βλ. τὸ «Υπερηστικὸν ἐκκλησιαστικὸν δικαίον» (Ἀθῆναι Α' 1927, σ. 23, 25-26, 30-32, 40-41) τοῦ Κ. Μ. Πάλλη.—Διὰ τοὺς καθολικοὺς:—Σεργεῖ Γ., «Τινὰ περὶ τῆς θέσεως τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐν Ἑλλάδι» (Ἀθῆναι 1903, ἐκ τῆς «Ἐπιστημονικῆς ἐπετηρὶδος τοῦ Ἐθν. πανεπιστημίου»).—Streit C., «Atlas hierarchique» (Paderborn 1913, β' ἐκδ. 1929).—Δάσκαρος Σ. Θ., «L'eglise catholique en Grèce. Essai d'histoire et de droit public» (Paris 1922 = «Revue historique» t. CXL/1922).—Τοῦ αὐτοῦ, «Ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ ἀποφύσεως δημοσίου δικαίου» (Ἀθῆναι 1924, ἐκ τῆς «Ἐφημερίδος τῆς ἑλληνικῆς καὶ γαλλ. κτῆς νομολογίας».—Βογιατζίδης Γ. Κ., «Οἱ Ἕλληνες καθολικοὶ» (ἐν «Ἡμερολ. τῆς Μεγ. Ἑλλάδος» 1924).—«Καθολικὴ ἐπιθεώρησις» (Σύρος 1903 κ.ε.).—«Καθολικὴ» (καθ' ὅλην νεολογίαν, Ἀθῆναι 1928 κ.ε.).—«Annuaire pontifical catholique» τοῦ Ε. Chardavoine (ἐκδιδ. ἀπὸ τοῦ 1898).—«Annuario pontificio».—Διὰ τοὺς ὀνίτας:—Κοροϊφάνου Κτῶ., «L'Unitarisme» Prieuré d'Amay 1927).—Παπαδόπουλος Χρ. (ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν), «Φύσις καὶ χαρακτὴρ τῆς Ὀνίτας. Οἱ Ὀνίται ἐν Ἑλλάδι» (Ἀθῆναι 1928).—Janin R., «Les églises orientales et les rites orientaux» (Paris 1929).—Héromoine Pierre, «L'union de l'Orient avec Rome» (Rome 1930).—Χλαβαρτζῆς Γ. (Calavassy), «Αἱ ὑποθέσεις τῶν ἑλληνορθόδοξων ἐνόπιων τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας» (Ἀθῆναι 1932).—Τοῦ αὐτοῦ, «Ἡ ὑπόθεσις τῶν ἑλληνορθόδοξων ἐνόπιων τοῦ Ἀρείου Πάγου» (Ἀθῆναι 1932).—Grégoire V., «Les catholiques de rite byzantin en Grèce. Leur situation juridique» (ἐν «Echos d'Orient» 36/1933).—[Πληροστέον βιβλιογραφίαν διὰ μὲν τὴν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος βλ. ἐν κεφ. Ζ' Ἐκκλησία, διὰ δὲ τοὺς Ἰσραηλιτὰς ἐν κεφ. Δ' Ἐθνολογία.] π. ν. π.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Τὰ πρῶτα δημοκρατικὰ πολιτεύματα. Ἡ ἱστορία τῶν πολιτευμάτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἀρχίζει μὲ τὴν ἐναρξίν τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κατὰ τῶν Τούρκων Ἀγῶνος. Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἐκρήξεως τῆς ἐπαναστάσεως οἱ κατὰ τόπους πρόδρομοι τῆς Ἑλλάδος συνελθόντες εἰς τοπικὰς συνελεύσεις, καθώρισαν, ὑπὸ τύπον ψηφισμάτων, καὶ τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς τοῦ Ἀγῶνος καὶ τὸν τρόπον τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως τῶν ἀπελευθερωμένων χωρῶν. Πρώτῃ τοιαύτῃ συνέλευσις εἶναι ἡ ἐν Κυλάμας τῇ 25 Μαρτίου 1821 συνεληθούσα, ἣτις, ψηφίσασα τὴν σύστασιν τῆς μεσηνικῆς γενοσίας, τοπικῶ ἐκ προκρίτων συμβουλίου ὑπὸ τὸν Πέτρον Μαυρομυχάλην, διεκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος καί, διὰ προκηρῦξεως πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις, ἐκάλεσε αὐτάς, ἵνα συντρέξωσιν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἀνθ' ὧν αὐτὴ ὑπερ τοῦ πολιτισμοῦ ἔπραξε. Βραδύτερον, κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος, οἱ πολιτικοὶ, ἐκκλησιαστικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ πρόδρομοι ὀλοκλήρου τῆς Πελοποννήσου, συνελθόντες ἐν τῇ Ἰεραῇ μονῇ τῶν Κατεχῶν, ἐψηφίσαν τὴν σύστασιν τῆς πελοποννησιακῆς γενοσίας, ἐξέλεξαν τὰ μέλη αὐτῆς καὶ καθώρισαν εἰς αὐτὰ ὡς ἀποστολὴν, ἵνα ἀπὸ κοινῶ μετὰ τοῦ ἐνδοσπτάτου ἀρχιστρατήγου Πέτρον Μαυρομυχάλη «συσκέπτωνται, προβλέπωσι καὶ διοικῶσι, καὶ κατὰ τὸ μερικὸν καὶ κατὰ τὸ γενικόν, ἀπάσας τὰς ὑποθέσεις, διαφοράς καὶ πᾶν ὅτι συντελεῖται εἰς τὴν κοινὴν ἐπιχείρησιν, ἀρμονίαν, ἐξοικονομίαν τε καὶ εὐκολίαν τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος μας καθ' ὅποιον τρόπον ἡ θεία πρόνοια τοὺς φωτίσει καὶ γνωρίσωσιν ὠφέλιμα,

ἔχοντες κατὰ τοῦτο καθὲ πληρεξουσιότητα, χωρὶς νὰ ἡμπορῇ τις νὰ ἀντιτείνῃ ἢ νὰ παρακούσῃ εἰς τὰ νεύματα καὶ τὰς διαταγὰς τῶν» καὶ τοῦτο τὸ ὑπουργικὸν τῶν καὶ ἡ ἡμετέρα ἐκλογή θέλει διατρέξει καὶ θέλει ἔχει τὸ κῆρος μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Τριπολιτζᾶς καὶ δευτέρας κοινῆς σκέψεως...».

Παράλληλως πρὸς τὴν Πελοπόννησον ἤρριον ὀργανομένη καὶ ἡ Στερεὰ Ἑλλάς, τοῦ μὲν Μαυροκορδάτου ἀναλαβόντος τὴν ὀργάνωσιν τοῦ δυτικῶ τμήματος αὐτῆς καὶ τῆς Ἡπειροῦ, τοῦ δὲ Νέγγου τοῦ ἀνατολικῶν τμήματος καὶ τῆς Μακεδονίας. Κατόπιν προσελήσθησεν τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ συνήλθον ἐν Μεσολογίῳ τῇ 4 Νοεμβρίου 1821 οἱ πληρεξούσιοι τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁποῖοι συνεκρότησαν συνέλευσιν, ἀποκλιθεῖσαν «Συνέλευσιν τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος», καὶ ἐψηφίσαν τὸν ὀργανισμόν «τῆς προσωρινῆς διοικήσεως τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος». Ὁ ὀργανισμὸς οὗτος, διαιρούμενος εἰς πέντε κεφάλαια, εἶχε κατὰ τὰ κύρια σημεῖα αὐτοῦ ὡς ἐξῆς: Προέβλεπε τὴν ἐκλογὴν τῶν γεροσιστῶν καὶ καθώρισε τὰ καθήκοντα τῆς γεροσίας, ἡ ὁποία ἔδει νὰ ἐκλέξῃ μετὰ τῶν μελῶν τῆς ἑνα ἀρχιγραμματέα μετὰ τῶν ἀναγκαίων ὑπογραμμάτων, νὰ φροντίξῃ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας, νὰ δίδῃ τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς, νὰ συντηροῦσιν καὶ νὰ δίδῃ περὶ ὄλων τούτων λόγον εἰς τὴν συνέλευσιν. Πρὸς τούτους ἡ γεροσία ἐξέλεγε πέντε ἐκ τῶν μελῶν τῆς, τὰ ὁποία, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ προέδρου τῆς συνελεύσεως, ἀπέπελουν τὸ Μέγα κριτήριον, δικαστικὴν δηλαδὴ ἀρχὴν, δικάζουσαν ὀρισμένα ἀδικήματα. Περαιτέρω, καθώριζεν ὁ ὀργανισμὸς τὴν εἰς τμήματα διαίρεσιν τῆς ἐπικρατείας, τὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐφόρων ἐκάστου τμήματος, οἱ ὁποῖοι ὄφειλον νὰ φροντίζωσιν περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν διαταγῶν τῆς γεροσίας καὶ νὰ δίδουν περὶ αὐτῶν λόγον εἰς αὐτήν, τὰ τῆς ἐκλογῆς καὶ τῶν καθηκόντων καὶ τοῦ ὄπλαρχηγοῦ ἐκάστου τμήματος, ὡς καὶ τὰ τῆς ἐκλογῆς καὶ τῶν καθηκόντων τῶν προεστώτων τῶν χωριῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπέπελουν τὴν κατωτέραν βαθμίδα τῆς ἱεραρχίας.

Ταυτοχρόνως πρὸς τὴν «Συνέλευσιν τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος» ἤρρισε τὰς ἐργασίας τῆς ἐν Ἀμφίρῳ καὶ ἡ «Συνέλευσις τῆς Ἀνατολικῆς Χέρσου Ἑλλάδος» ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Νέγγου. Ἡ συνέλευσις αὕτη ἐψηφίσει τὴν «νομικὴν διάταξιν τῆς Ἀνατολικῆς Χέρσου Ἑλλάδος», τῆς ὁποίας τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ ἐξῆς: Ἡ δικηρῶσις τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν πολιτῶν, ἡ ἴδρυσις ἐθνικῆς βουλῆς, σνισταμένη ἀπὸ παραστάτας τῶν ἐπαρχίων ὄλης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐχούσης ὡς ἀποστολὴν νὰ φροντίξῃ περὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνους, νὰ κλείῃ εἰρήνην, νὰ διευθύνῃ τὸν κατὰ ξηρῶν καὶ θάλασσαν πόλεμον, νὰ κώπῃ νομισματα κλπ., ἡ ἴδρυσις Ἀρείου Πάγου, ὁ ὁποῖος θὰ ἐχρησίμευε καὶ ὡς δεσμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Χέρσου Ἑλλάδος καὶ ὡς ἀνεκλήρου κριτήριον, ἡ εἰσαγωγὴ τῆς αὐτοδιοικήσεως διὰ τῆς δημιουργίας χωριστῆς διοικήσεως δι' ἐκάστην ἐπαρχίαν, συντεθειμένην ἀπὸ προεστώτας εἰς ὅλα τὰ ὑπουργήματα τῆς διοικήσεως, ἀπὸ ἐν γενικῶν κριτήριον τῆς ἐπαρχίας καὶ ἄλλα μερικώτερα εἰς τὰ χωρία, ἀπὸ χωριστῶν στρατῶν καὶ ἀπὸ ἑνα χωριστῶν καπετάνιων, καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τῆς νομοθεσίας τῶν αἰμυνηστων Χριστιανῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ἑλλάδος.

Γενικώτερας σημασίας διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἑλληνικῶν πολιτευμάτων ὑπῆρξε τὸ ὑπὸ τῆς ἐπιδαύρου Α' ἐθνικῆς συνελεύσεως ψηφισθὲν πολιτεύμα τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ τούτου κυρίως ἀρχεῖται ἡ ἱστορία τῶν ἑλληνικῶν πολιτευμάτων, δεδομένου, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν τοπικῶν συνελεύσεων ψηφισθέντα πολιτεύματα εἶχον τοπικὸν καὶ περιορισμένον χαρακτῆρα. Διὰ πρώτην φοράν συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἐπίδαυρον χωρίον Πιάδα τῇ 20 Δεκεμβρίου 1821 ἀντιπρόσωποι ὄλης τῆς Ἑλλάδος, τῆς Πελοποννήσου δηλαδὴ, τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων, οἱ ὁποῖοι, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μαυροκορδάτου, συνεκρότησαν τὴν Α' ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐθνικὴν συνέλευσιν. Ἡ ἐθνικὴ αὕτη συνέλευσις, ἀφοῦ διὰ τῆς ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1822 διακηρῦξεως τῆς ἐκήρυξε τὴν «πολιτικὴν ὑπαρξίν καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος», ἐψηφίσει τὸ πρῶτον πολιτεύμα συμπήξεως τῆς Ἑλλάδος, τὸ «προσωρινὸν πολιτεύμα» τοῦ 1822. Κατὰ τὸ πολιτεύμα τοῦτο ἀνεγνωρίσθη ὡς ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας § α'), ἡσφαλίσθησαν τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα τῶν Ἑλλήνων (§ § β'—γ') καὶ καθιερώθη ἡ ἀρχὴ τῆς διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν. Κατὰ τὸ τμήμα Γ' «Περὶ σχηματισμοῦ διοικήσεως», ἡ διοίκησις συγκρατεῖται ἐκ δύο σωματίων, τοῦ Βουλευτικῶ καὶ Ἐκτελεστικοῦ (§ § δ'). Τὸ Βουλευτικὸν συγκρατεῖται ἐκ πληρεξουσίων ἐκτελεστικῶν παραστατῶν τῶν διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, διαρκεῖ δὲ ὀλοκλήρου ἐνεαυτὸν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, διαρκεῖ δὲ ὀλοκλήρου ἐνεαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτοῦ (§ § ια', ιβ'), τὸ δὲ Ἐκτελεστικὸν σῶμα συγκρατεῖται ἐκ πέντε μελῶν ἐκλεγόμενων δι' ἐν ἐπίσης ἔτος καὶ ἐκτός τῶν μελῶν τοῦ Βουλευτικῶ ὑπὸ εἰδικῆς συνελεύσεως (§ § κ', κδ').